

Minuta Atelierului 1:
***Acces și rute de continuare a studiilor/trasee
profesionale pentru absolvenții de clasa a VIII-a; Oferta
de formare în sistem profesional-dual***

Moderator: Magda BALICA, Director adjunct, Institutul de Științe ale Educației

Raportor: Mihail CAZACU, Director WorldSkills

Persoane suport: Andreea Luciana ION, Carmen RĂILEANU – Inspector de specialitate
CNDIPT

Vorbitori:

Alexandru BLEMOVICI – Director general, Schaeffler România

Anca HOCIOTĂ – Camera de Comerț Româno – Germană (AHK România)

Alina BRATU – Country communication manager, CONTINENTAL Timișoara

Introducere: Temele prioritare din cadrul Atelierului 1 enunțate de moderator au fost: identificarea modului în care sunt organizate *rutele de acces*, identificarea *rutelor de continuare* a studiilor, a traseelor profesionale pentru absolvenții de clasa a VIII-a, *durata* acestora și *ponderea* pe care fiecare dintre programele respective o împarte între *cultură generală*, *formare în școală* și *formare în întreprindere* în cadrul sistemului profesional dual.

Au fost prezentate modalitatea de lucru, timpul alocat, echipa de sprijin în cadrul atelierului, raportorul și invitații a căror intervenție a constat în a împărtăși propria experiență privind învățământul profesional și recomandările lor pentru îmbunătățirea acestuia.

Rezumatul prezentărilor/punctelor de vedere formulate de vorbitori

Prima intervenție în cadrul atelierului a aparținut domnului **Alexandru BLEMOVICI – Schaeffler România**, care a dorit să atragă atenția și să abordeze problematica **atractivității învățământului profesional** în mod special. În acest sens, domnul Blemovici a dus în discuție exemple care să evidențieze aspectul legat de **concurența** creată între două rute propuse (învățământ profesional și învățământ tehnologic): apare astfel o mai mare atractivitate pentru axa liceului tehnologic unde părinții și elevii văd pe lângă posibilitatea obținerii bacalaureatului și un certificat de calificare nivel 4 (nejustificat, întrucât nu este acoperit de un număr de ore de practică suficiente dobândirii de competențe specifice nivelului 4). Un al doilea aspect subliniat de domnul Blemovici ar fi acela de comparabilitate, transfer, recunoaștere și încredere la nivel european, întrucât nu ne putem permite ca tinerii de la noi din țară care pleacă să lucreze în străinătate, să meargă cu certificate de calificare de nivel 4 neavând pregătirea practică necesară, altfel riscăm să primim eticheta de "fabrici de diplome". Propunerea concretă pentru a rezolva această neconcordanță a fost de a se certifica absolvenților de liceu tehnologic calificări de nivel 2, și nu 4, în cazul în care programul de formare nu poate fi suplimentat cu un număr corespunzător de ore de practică. De asemenea, în intervenția sa a fost reiterată nevoia de flexibilitate, mobilitate și șansa de a obține bacalaureat pentru orice persoană, dar singura condiție este ca numărul de ore de practică să fie efectuate, nu neapărat în fabrică, ele pot fi efectuate și în școală, în atelier, dar să se asigure *calitatea desfășurării pregătirii practice*.

Pentru asigurarea calității, consideră necesară standardizarea examenului de certificare a calificărilor profesionale, implicând elaborarea unor standarde cu un număr de ore de practică necesar a fi efectuate pentru obținerea fiecărui nivel de calificare EQF3, EQF4; EQF5. Prezentarea la susținerea examenului de certificare a calificării profesionale să fie condiționată de numărul de ore de pregătire practică efectuată, după cum menționează standardul.

Anca HOCIOTĂ – Camera de Comerț Româno – Germană a confirmat susținerea pe care o are față de poziția domnului Blemovici privind suplimentarea orelor de pregătire practică și a mai ținut să avertizeze asupra faptului că se creează **rute concurente**, părinții nu vor alege învățământ profesional, ci școlarizarea academică. Se propune asigurarea unei consistențe a programelor de formare prin includerea unui număr corespunzător de ore de pregătire practică specific fiecărui nivel de calificare profesională - pentru EQF 3 același număr de ore de practică, indiferent de ruta prin care se atinge acest nivel de calificare (liceu tehnologic sau învățământ profesional dual). La fel și pentru EQF 4. Un elev ar trebui să aibă un minim de număr de ore de pregătire practică pentru a intra în examenul de certificare a calificării dorite, iar acest număr să fie la fel pe oricare din rute.

Alina BRATU – Country communication manager, CONTINENTAL – consideră că elevii nu sunt orientați corespunzător (de către școală, părinți, consilieri) pe parcursul și la momentul absolvirii învățământului gimnazial. De asemeni consideră că managementul unităților de învățământ nu au interes să orienteze elevii către învățământ profesional după absolvirea clasei a X-a liceu tehnologic, motivul fiind că fiecare profesor este plătit la numărul de elevi. Ca o soluție a propus desfășurarea orientării profesionale de către o persoană abilitată din instituție și cu statut de element independent. Această persoană va arăta ce variante au elevii în continuarea studiilor. Pe de altă parte a observat mentalitatea părinților care își doresc un parcurs liceal pentru copiii lor, vizând accesul academic. Din acest punct vedere reiterează faptul că este bine că se menține învățământ profesional după clasa a VIII-a.

Intervențiile participanților în cadrul dezbaterilor

Claudia Tănase – ISJ Iași a completat intervenția domnului Alexandru Blemovici menționând faptul că unui absolvent de liceu tehnologic trebuie să i se ofere posibilitatea ca după absolvire să-și poată completa pregătirea cu un număr suficient de ore de practică. Ceilalți participanți din cadrul atelierului au considerat propunerea ca fiind discutabilă întrucât este greu de menținut elevii într-o activitate didactică pe perioada verii. De asemenea a considerat că examenul de certificare ar trebui să conțină obligatoriu probă practică.

Cristache Iulian – Federația Națională a Asociațiilor de Părinți consideră că nu există o consiliere adecvată pentru elevi și părinți. Trebuie identificat dacă sistemul dual se poate implementa în toate regiunile țării, și nu doar în jurul unor companii mari, și să se creeze un sistem prin care se poate implementa și la nivelul întreprinderilor mici și mijlocii. În acest sens consideră ca necesare dezvoltarea de politici financiare cu scop de a susține IMM-urile. Pentru zonele cu o dezvoltare economică deficitară este necesară susținerea agenților economici pentru a putea implementa sistemul profesional dual.

Magda Balica a subliniat faptul că este nevoie de un efort comun din partea tuturor părților implicate (părinți, școală, companii) pentru a dezvolta un învățământ profesional de calitate.

Florin Dobrescu - Federația Sindicatelor din Educație "Spiru Haret" a prezentat punctul de vedere al federației, care apreciază demersul MENCȘ și al CNDIPT de a dezbată public problema învățământului dual, ca un concept nou pentru România. De asemenea măsurile preconizate în documentul elaborat vor fi binevenite: flexibilizarea traseelor de formare profesională, acordarea de burse și alte facilități din partea companiilor, facilități fiscale acordate companiilor, organizarea unor grupe de studiu cu efective mai mici decât o clasă de elevi, etc.

Dacă am aplica un chestionar elevilor și părinților în care, pe un eșantion reprezentativ, am întreba câți s-ar înscrie la forma de învățământ dual, dacă mâine ar fi înscrierile, răspunsurile vor fi dezamăgitoare, întrucât nu suntem încă pregătiți pentru acest demers. Deci avem multe de făcut.

MENCȘ trebuie să asigure punerea în aplicare a procentelor cunoscute în ce privește planul de școlarizare, adică 40% pentru licee și colegii teoretice și 60% pentru liceele tehnologice (protecția mediului, servicii și tehnic) și vocaționale, pentru absolvenții claselor a VIII-a. În prezent procentul este asigurat în multe județe, dar nu în toate. Spre exemplu la Sibiu se aplică de mulți ani, iar la Brașov nu. În condițiile în care populația școlară scade și ne confruntăm și cu abandon școlar de peste 17%, asigurarea procentului mai sus amintit ar crea premise pentru satisfacerea cerințelor pieței muncii cu absolvenți de învățământ profesional și liceal tehnologic, care au nivelul de calificare 3, 4 și 5.

Având în vedere rezultatele absolvenților de învățământ tehnologic la bacalaureat, propunem introducerea unui bacalaureat profesional și înlocuirea matematicii cu disciplinele tehnice studiate conform profilului și specializării, care au un număr considerabil de ore alocate.

Consilierea pentru carieră a elevilor din clasele a VII-a și a VIII-a și a părinților, de către psihologii școlari trebuie mai bine reglementată de către MENCȘ.

Finanțarea pe elev și cuantumul insuficient al standardelor de cost în prezent (chiar dacă pentru învățământul profesional se alocă cel mai mult), precum și acreditarea ARACIP pentru fiecare specializare nouă, care presupune extrem de multă birocrație și costuri financiare, constituie elemente care îngreunează demersul pentru flexibilizare și o bună funcționare a învățământului profesional și tehnologic. Ar trebui găsite soluții pentru a îmbunătăți aceste aspecte.

Datele privind inserția absolvenților de învățământ profesional de 2 ani, promoția 2014 sunt îngrijorătoare: din aproximativ 12.000 înscriși au absolvit 80%, iar dintre aceștia au fost angajați doar aproximativ 20%. Un procent de aproximativ 30% au continuat studiile. Ce s-a întâmplat cu restul? Trebuie organizate din nou „olimpiadele” pe meserii la învățământul profesional/dual. Ar crește prestigiul acestei forme de școlarizare și atractivitatea pentru elevi.

Consideră că nu e necesar și util să balansăm între învățământul dual sau învățământul profesional, între învățământul dual sau învățământul tehnologic (liceul tehnologic), întrucât fiecare răspunde unor nevoi diferite, iar situația socio economică diferă foarte mult de la un județ la altul. Importante sunt după părerea acestuia măsurile de stimulare acordate elevilor: cazare, masă, burse, transport.

Este de acord cu creșterea numărului orelor de practică al elevilor, important este și ceea ce fac aceștia în orele respective.

Maria Drinovan - Colegiul pentru agricultură și industrie alimentară Prejmer, Brașov, a susținut propunerea ca durata liceului tehnologic să devină de 5 ani, și să avem o mărire considerabilă a numărului de ore de pregătire practică. A propus deasemeni bacalaureat profesional la finalul celor două trasee care certifică nivel 4 EQF. Doamna Drinovan a susținut elaborarea unor standarde cu un număr de ore de practică necesar a fi efectuate pentru obținerea fiecărui nivel de calificare EQF₃, EQF₄; EQF₅ și susținerea examenului unic de certificare a calificării profesionale condiționat de numărul de ore de pregătire practică efectuată. Consideră de asemenea că este necesară actualizarea nomenclatorului calificărilor profesionale care se pot școlariza prin învățământ preuniversitar.

Tania Irimia – Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice, referitor la nivelul de calificare 4 avut în atenție de domnul Blemovici, consideră că nu trebuie să pierdem din vedere faptul că nivelul de calificare solicită competențe care nu țin neapărat de pregătirea practică, de specificitatea domeniului de pregătire. Conform recomandărilor europene de definire a competențelor pentru nivelul de calificare 4 sunt incluse competențe care au o plajă mult mai largă. Nu se poate susține ca finalitatea liceului tehnologic să fie de nivel 2 EQF deoarece, nivelul de calificare (descriș prin descriptori agreeți la nivel european) este asociat cu nivelul educațional ISCED. Trebuie ținut cont de specificul profilului calificărilor (tehnic, servicii, protecția mediului, resurse naturale). De asemenea a susținut necesitatea flexibilității de angajare a cadrelor didactice, recunoașterea competențelor acestora. Este necesară o consiliere adecvată a elevilor, a părinților din partea tuturor factorilor interesați pentru a înțelege că învățământul profesional nu este o rută a eșecului. A propus în acest sens un model de bună practică pentru o orientare profesională adecvată din proiectul JOBS.

Edit Szilagyi, Project Leader Școala Profesională Telekom România – Formarea în sistem profesional dual asigură o integrare mai ușoară la locul de muncă; Ar fi necesară o reșezare a numărului de licee tehnologice, școli profesionale, licee teoretice, justificând această propunere prin rezultatele slabe ale elevilor acestor unități de învățământ la examenul de bacalaureat. Susține necesitatea reorganizării și reformării întregului sistem de educație; Din punctul de vedere al doamnei Edit Szilagyi este obligatoriu ca oferta educațională, atât a învățământului teoretic cât și a învățământului tehnic, profesional, să fie corelată cu numărul copiilor absolvenți de clasa a VIII-a și cu piața muncii. Constată faptul că există o orientare deficitară a elevului din cauza "etichetelor" puse de societate, a existenței doar la nivel declarativ și nu în mod concret în școală. Propune un ritm de revizuire și actualizare a curriculei și a pregătirii profesorilor mai accelerat, astfel încât să răspundă noilor tehnologii (actuala programă este învechită, copii nu folosesc de exemplu fibre optice) și cerintelor pieții muncii. A mai subliniat că laboratoarele și atelierelor din școală sunt complet nedotate, nu corespund noilor tehnologii folosite și elevilor li se predau teme care nu mai sunt de actualitate (de ex. telefonul cu disc).

Marcel Oțoiu, Ministerul Transporturilor – Susține ca la finalul liceului să se poată certifica nivelul 4 EQF. Se propune ca timp de 4 ani (durata învățământului liceal) numărul necesar de ore de pregătire practică (susținând propunerea unui standard al numărului de ore corespunzător nivelului de pregătire) să fie atins cu ajutorul agenților economici, inclusiv în vacanțele școlare. Consideră învățământul profesional dual " o șansă de a dobândi o calificare, o șansă acordată tinerilor". Este obligatoriu demersul pentru a se asigura o consiliere adecvată a elevilor claselor a VIII-a și a părinților, precum și de a avea o programă școlară în gimnaziu cu mult mai multe aplicații practice, aplicate (Educație tehnologică

aplicată). Nu se evidențiază clar în prezent interesul școlilor de a-și apropia elevi în învățământul profesional (școli tehnice care își modifică profilul de formare, școli tehnice care nu încheie parteneriate pentru flexibilizarea procesului de educație și formare profesională).

Anca Zamfirescu, Advantage Austria – Susține propunerile înaintate de Camera de Comerț și Industrie Româno –Germană și de către Schaeffler România. Apreciază dezvoltarea traseului de pregătire profesională în sistem dual nivel 4 și 5. Se consideră că prin traseele propuse sunt dezavantajate calificările profesionale de nivel 3. Sunt necesare soluții pentru îmbunătățirea acestor rute propuse, astfel încât elevii împreună cu părinții să aleagă în cunoștință de cauză ruta de formare. Propune ca înscrierea elevilor în învățământ profesional să nu se mai realizeze în timpul clasei a VIII-a, ci după susținerea examenelor de evaluare națională.

Dumitru Costin, Blocul Național Sindical – A prezentat schematic posibilitățile de inițiere și susținere sustenabilă a unor rute profesionale funcționale și de calitate pentru calificarea forței de muncă din România. Este necesară o *Strategie de dezvoltare economică și socială la nivel național* care să includă domeniile ce pot beneficia de resurse financiare prin acorduri de parteneriate. Succesul demersului va rezulta doar după anularea principalelor probleme critice ale societății românești – sărăcia și migrația adultului care își abandonează copilul. Este necesară familiarizarea elevilor de gimnaziu cu traseele profesionale. Susține nevoia introducerii unor alocări financiare strict la dispoziția elevului (nu a părintelui, nu a familiei). Consideră că este nevoie de o analiză a ofertei de școlarizare, deoarece în prezent sunt oferite de sistemul educațional calificări care nu sunt solicitate de piața muncii.

Concluzii necesare pentru un Roadmap al învățământului profesional-dual, agreeate în cadrul atelierului:

- Este nevoie de o strategie de dezvoltare economică și socială.
- Dezvoltarea parteneriatelor public-privat astfel încât mediul privat să poată contribui la implementarea obiectivelor educației.
- Promovarea învățământului profesional – dual cu scopul de a schimba mentalitățile actuale privind formarea profesională .
- Îmbunătățirea mecanismelor de corelare a ofertei școlare cu cererea pieței muncii.
- Rute profesionale cu un număr de ore de practică mai mare și care să nu creeze concurență în interiorul sistemului.
- Nivelul de calificare EQF trebuie să reflecte nivelul calificării absolventului.
- Mobilitatea între rutele de formare să se realizeze prin susținerea și absolvirea unor diferențe (teorie și practică).
- Nevoie de intervenție pe curricula gimnazială, suplimentând prin consilieri și orientare profesională temeinică în rândul elevilor și al părinților.
- Dezvoltarea curriculei adaptată noilor tehnologii.
- Elaborarea unor standarde de ore de practică pentru fiecare nivel EQF: număr de ore de pregătire practică stabilit pentru fiecare nivel de calificare EQF și care să fie identic pentru rutele educaționale care se finalizează cu respectivul nivel de calificare.
- În cadrul atelierului au fost lansate următoarele propuneri:
 - o acordarea nivel EQF 2 pentru absolventul liceului tehnologic în condițiile păstrării numărului actual de ore de pregătire practică prevăzut în planurile

cadru, având ca argument eliminarea caracterului concurențial cu ruta de formare prin învățământul profesional;

- o păstrarea nivelului de calificare EQF 4 pentru ruta liceului tehnologic, cu condiția majorării numărului de ore de practică care ar conduce la prelungirea duratei liceului tehnologic de la 4 ani la 5 ani și finalizarea cu Bacalaureat profesional
- o păstrarea nivelului de calificare EQF 4 pentru ruta liceului tehnologic, cu condiția majorării numărului de ore de practică prin ore suplimentare de practică în timpul vacanței de vară.
- o introducerea începând cu clasa a VII-a a unei rute de pre-profesionalizare (familiarizarea elevilor cu traseele profesionale)

Aceste propuneri necesită o analiză și vor fi luate în considerare pentru luarea unei decizii.

Decizii validate de participanți (acolo unde în documentul-concept au fost mai multe opțiuni)

În atelier nu s-a exprimat neaparat un consens pentru propunerile de mai sus, ci mai degrabă au fost considerate ca variante posibile de luat în calcul. Participanții la atelier au convenit că aceste propuneri merită analizate în perioada imediat următoare la nivelul decidenților, din perspectiva implicațiilor, a condițiilor de implementare și a legislației în vigoare privind corespondența între nivelurile de educație și nivelurile de calificare din Cadrul Național al Calificărilor:

- Intervenție pe curricula gimnazială, suplimentând prin consilieri și orientare profesională;
- Dezvoltarea curriculei adaptată noilor tehnologii;
- Suplimentarea numărului de ore de pregătire practică astfel încât nivelul de calificare EQF să reflecte nivelul calificării absolventului;

Măsuri / acțiuni viitoare:

pe termen scurt (până la 1 septembrie 2016)

- Revizuirea curriculumului pentru orientare și consiliere profesională din învățământul profesional;

pe termen mediu

- Dezvoltarea unui mecanism de promovare a învățământului profesional cu scopul de a schimba mentalitățile actuale privind formarea profesională;
- Revizuirea curriculumului din IPT în vederea asigurării corelării cu dezvoltarea tehnologiilor actuale;
- Analiză a calificărilor și revizuirea numărului de ore de pregătire practică pentru traseul de formare profesională prin liceu (inclusiv stagiile de pregătire practică după clasa a X-a) pentru asigurarea relevanței calificărilor pentru nivelurile de calificare posibil de a fi obținute.